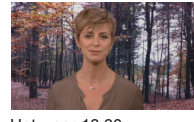
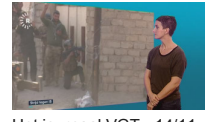

Het journaal 1 - 15/11/16

Het weer 13.30u

Het journaal VGT - 14/11

De anti-referendum hysterie - Bart Maddens

za 16/07/2016 - 10:51 Bart Maddens

Het misprijzen van politici en commentatoren over het referendum als vorm van directe democratie heeft in werkelijkheid te maken met de neiging van elites om hun macht zoveel mogelijk te behouden.

Bart Maddens doceert politieke wetenschappen in Leuven. Hij volgt de communautaire discussies op de voet.

Nu het stof rond de brexit wat is gaan liggen kunnen we nog even terugblikken in verwondering. Wat mij betreft vooral verwondering over de anti-referendum hysterie bij politici en commentatoren. Dat men nijdig is omdat een referendum niet het gewenste resultaat oplevert, dat kan men nog enigszins begrijpen. Maar het was al lang vóór het verdict bekend was dat de directe democratie werd verketterd als dom, gevaarlijk, irrationeel, primitief enzovoort.

Het zijn dezelfde argumenten die op het einde van de negentiende eeuw werden gebruikt tegen de invoering van het algemeen mannenstemrecht: de man in de straat snapt niets van politiek, hij zal zich op sleeptouw laten nemen door demagogen, de hoogopgeleide elite weet het best wat goed is voor de gewone man. Op basis van net dezelfde argumentatie heeft men vervolgens nog decennia lang kunnen beletten dat de vrouwen stemrecht kregen. Ach, die domme vrouwen, die konden zich toch geen eigen mening vormen over al die moeilijke politieke kwesties, die zouden enkel maar slaafs de richtlijnen van hun man en van de pastoor volgen...

Verkiezingen nog minder rationeel

Als je de argumenten tegen referenda ernstig neemt, dan moet je ook de gewone verkiezingen afschaffen. Die zijn zelfs nog irrationeler dan een referendum. In dat laatste geval moet de kiezer zich uitspreken over één duidelijk gedefinieerde beleidskwestie waarover hij maandenlang alle mogelijke informatie krijgt.

*Referenda
dienen toch net om
fundamentele
kwesties te
trancheren?*

Bij gewone verkiezingen lopen alle mogelijke beleidskwesties door elkaar. Als de kiezer zich al geen 'rationele' mening zou kunnen vormen over één enkele beleidskwestie, hoe zou hij dat dan kunnen over alle beleidskwesties samen?

Het EU-lidmaatschap is te belangrijk om voor te leggen in een referendum, las ik ook ergens. Tja, referenda dienen toch net om fundamentele kwesties te trancheren? Het kan toch niet de bedoeling zijn om de kiezers mee te laten beslissen over allerlei futiliteiten, maar om hen die beslissingsmacht te onttrekken van zodra het serieus wordt?

Verdeeldheid

Referenda verdelen de samenleving. Nog zo een doodoener. Elke stemming verdeelt nu eenmaal, toch in de mathematische betekenis van het woord. Maar het is niet omdat 50% zus stemt en 50% zo dat een samenleving ook

Recentste opinie

10:04 Hoop op vrede in Colombia - Ernesto Rodriguez Amari

14/11 Betogen op Koningsdag: Hallo, waarheen met ons leger? - Yves Huwart

14/11 Voor vrouw en land - Aya Sabi

13/11 Het volk bepaalt de toekomst van Taiwan - Lukas De Vos

12/11 Geeft Trump de doodsteek aan het klimaat? - Thijs Van de Graaf

OVERZICHT OPINIE

Recentste Opinie & Analyse

9:53 De realiteit is hier griezeliger dan de fantasie - Geert Hoste

10:04 Hoop op vrede in Colombia - Ernesto Rodriguez Amari

9:35 Sire, geniet van uw vrije Koningsdag! - Fred Breuls

14/11 Betogen op Koningsdag: Hallo, waarheen met ons leger? - Yves Huwart

14/11 Voor vrouw en land - Aya Sabi

13/11 Trump tart de tegenstellingen - Bert De Vroey

13/11 Het volk bepaalt de toekomst van Taiwan - Lukas De Vos

12/11 Geeft Trump de doodsteek aan het klimaat? - Thijs Van de Graaf

VOLLEDIG OVERZICHT

sociologisch verdeeld is. Natuurlijk genereert een referendum tijdelijk een enorme politieke suspense. Maar dit is bij gewone verkiezingen niet anders. Ten minste als de kiezer een reële beslissingsmacht heeft, zoals bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen of de Britse parlamentsverkiezingen. Dat de electorale spanning bij ons minder te snijden is komt gewoon omdat de kiezer minder te zeggen heeft.

In werkelijkheid staan er bij een referendum zelden twee afgetekende blokken met getrokken messen tegenover elkaar. Je hebt een beperkte groep overtuigen langs de twee kanten, maar de meeste kiezers zweven daar ergens tussen. Ze vormen zich een mening naarmate de campagne vordert en hellen geleidelijk over naar het in hun ogen meest overtuigende en geloofwaardige kamp. Is de uiteindelijke keuze dan niet deels emotioneel? Zeer zeker. Maar welke keuzes in het leven worden er nu op louter rationele basis gemaakt? We moeten de lat voor een beslissing in het stemhokje toch niet hoger leggen dan voor pakweg een jobkeuze of de aankoop van een huis?

Duidelijkheid

Maar heeft het Brexit-referendum dan geen wig gedreven tussen Engeland en Schotland? Net zoals het Belgische referendum rond de koningskwestie in 1950 een kloof heeft gecreëerd tussen Vlamingen en Walen? Je kunt hoogstens zeggen dat een referendum wat mist wegblaast over de bestaande kloven in de maatschappij. Dat heeft het voordeel van de duidelijkheid.

*Je kunt
hoogstens zeggen
dat een referendum
wat mist wegblaast
over de bestaande
kloven in de
maatschappij*

Je hoeft trouwens maar de electorale kaart van het Verenigd Koninkrijk te kijken om te zien dat Schotland een aparte democratie vormt. Net zoals iemand die niets afweet van Spanje of de Spaanse politiek met één blik op deze kaart kan zien welke gebieden niet thuishoren in de Spaanse democratie. Net zoals je al vanaf de invoering van het algemeen stemrecht in België de taalgrens perfect kan traceren op de electorale kaart.

Referenda leggen, net als verkiezingen, een maatschappelijke realiteit bloot. Het niet organiseren van referenda verandert niets aan die realiteit, en zal de regionale breuklijnen niet verkleinen. Kijk naar België: ons land durft geen referenda meer te organiseren sinds 1950, maar dat heeft niet belet dat de communautaire kloof alsmaar breder is geworden.

Wat is eigenlijk de kern van de zaak in dit debat? Met een referendum verschuift een stuk beslissingsmacht van de politieke elite naar het soevereine volk. Elites

hebben van nature de neiging om hun macht zoveel mogelijk te behouden. Dat is de werkelijke reden waarom ze zich vroeger hebben verzet tegen het algemeen stemrecht en vandaag tegen referenda. Al de rest is larie.

E-mail	Permalink	Aanbevelen	Delen 394	Tweet
--------	-----------	------------	------------------------	-------

**DE
REDACTIE.BE**

FLANDERSNEWS.BE
FLANDERNINFO.BE
FLANDREINFO.BE
HOOFDPUNTEN
MEEST GELEZEN
CULTUUR & MEDIA

15:44 Tear gas and water cannon against protesting soldiers in Brussels

15:25 Police charge against demonstrating soldiers

14:45 Belgian military stage demo

12:17 Delvaux fetches €2.4 million in New York

11:43 Police change anti drink-drive tactics

11:24 Two die in Verviers altercation

11:12 Flemings increasingly less royalist

10:21 David Bowie's Tintoretto heading for Antwerp

14/11 Belgian priests accused of

14/11 Proximus to test 5G technology

14/11 Tattoo artists thrill in Brussels

14/11 BelgoDutch order new frigates and minehunters

14/11 Half over 45's at risk of diabetes

14/11 New pink bag for our refuse?

14/11 Belgium annihilates Estonia

14/11 Fog and accidents mar morning commute

14/11 Three bodies recovered from RAF Lancaster

13/11 "Europe can no longer rely on the U.S. for its security"

13/11 "Trump is not such a bad guy" - David Neyskens

13/11 Two Flemish students predicted Trump's victory 3 months ago in a thesis

[één](#)
[canvas](#)
[ketnet](#)
[radio1](#)
[radio2](#)
[klara](#)
[mnm](#)
[stubru](#)
[sporza](#)
[deredactie.be](#)
[cobra.be](#)
[vrt © 2016](#)
[bedrijfsgegevens](#)
[jobs](#)
[gebruiksvoorwaarden](#)
[privacy](#)

**VRT
NIEUWS**

ciw internet